

EXPÉRIENCE GRAND-GUIGNOL: POPIS PROJEKTU Z HLEDISKA DRAMATURGA

Posudek vedoucího magisterské diplomové práce

Helena Kebrtová našla (také díky vedoucímu bakalářské práce J. Neumannovi) zajímavé téma, které nasměrovalo průběh jejího studia v magisterském stupni, specifický divadelní žánr, do doby jejího výzkumu v našem prostředí poměrně málo známý, Grand-Guignol. Tento žánr se zrodil a žil dobách, kdy ještě divadlo plnilo funkce, jež dnes převzal film a ještě později televize. Jeho přezdívka – „divadlo hrůzy“ je toho výmluvným svědectvím. Toto téma Helena Kebrtová zpracovala i ve své bakalářské práci *Le théâtre du Grand-Guignol, fenomén divadla a jeho dramaturgie* z roku 2012. Její bakalářská práce byla, jak diplomantka poznamenává v úvodu, také první podstatnou studií na toto téma v českém prostředí. Divadlo Grand-Guignol si Helena Kebrtová zvolila i za svůj absolventský tvůrčí projekt v magisterském studiu, který spolu s hlavním partnerem, režisérem Petrem Haškem, nazvala *Expérience Grand-Guignol*. Šlo o ambiciózní projekt, který předpokládal výběr a překlad vhodných textů z dochovaného kánonu tohoto žánru, koncepci jejich prezentace a nakonec dramaturgii celku projektu jakož i jedné jeho dílčí části. Šlo tedy o úkol ambiciózní, náročný dramaturgicky, organizačně jakož i svou samotnou realizací, jejíž komplexní charakter přesahoval parametry běžného repertoárového titulu divadla DISK. Právě svou složitostí však projekt umožnil studentům i absolventům, kteří se na něm podíleli, důkladně prověřit své výchozí koncepty a ve výsledku nabídl nesmírně zajímavý materiál pro důkladnou reflexi formou magisterské práce.

Nyní k práci samotné: Rozsah práce (73 stran) by postačoval i v případě, že by práce byla jediným tvůrčím výstupem. Kromě toho je práce doplněna 5 stranami přímých zdrojů a 2 stranami literatury a internetovými zdroji. Podstatnou součástí práce jsou i přílohy – autorčiny překlady čtyř textů tohoto žánru: *Ukrutná rozkoš*, *Noc v krčmě*, *Tváří tvář smrti* a *Zkrvavený skřivan* zabírají dalších 69 stran, takže stránkování textu končí číslem 156 (!).

První kapitola – Historie a teorie Grand-Guignolu vznikla rozvedením bakalářské práce a představuje velmi solidní historicko-teoretický fundament pro další úvahy. Tuto část pokládám za mimořádně zdařilou a kvalitní. Mnohem obtížnější zadání než standardní historicko-teoretický text představuje část zabývající se popisem a vlastní reflexí procesu, která je obsahem dvou dalších kapitol (vlastního jádra práce). Zde se musí introspekce a evokace jednotlivých momentů tvůrčího procesu snoubit s odstupem a co nejvyšší mírou objektivit. I tento nelehký úkol splnila Helena Kebrtová dle mého názoru velmi poctivě. Její zápas o náhled a nadhled pokládám za velice cenný a výsledek za více než uspokojivý. Byl to nesnadný zápas. Autorka nabídla „svůj“ projekt i ostatním tvůrcům, kteří se na něm podíleli jak dramaturgicky tak režijně. Diplomantka se tedy jak ve fázi realizace tak ve fázi reflexe musela vypořádat se začleněním a vyhodnocením této plurality uměleckých koncepcí a individuálních tvůrčích stylů, jejich silných a slabých stránek a jejich dopadu na celkové vyznění inscenace. Vedle toho reflektuje vlastní dramaturgické záměry a vlastní představy, naplněná i nenaplněná očekávání, a to opravdu není snadné.

Neustále si přitom klade otázku, co z historického žánru je potenciálně živé, co má dnes ještě potenciál probudit zájem současného diváka tak, aby šlo skutečně o živou komunikaci uměleckým dílem a nikoli pouhou prezentaci historické kuriozity. Opakujícím se motivem je míra odstupu, tematizace žánru samotného versus jeho naplnění v současných podmínkách. Zejména si pak autorka klade otázku po funkčnosti **parodického principu** a míře jeho použití. Související otázkou je hledání výrazových prostředků v proudu, řekněme, **realistického** inscenování, funkčnost naturalistického pojetí či „coolness“ estetiky versus stylizace.

Patrně nejzásadnějším problémem, kterým se reflexe zabývá, je ale rámec – jak naložit s diváckou participací, jaké jsou její meze a jak různé byly role, do nichž byl divák v tomto projektu obsazován.

Ve třetí kapitole pak diplomantka shrnuje poznatky dílčích reflexí a dospívá k závěrům. Vzhledem k tomu, že jde o „divadlo hrůzy“ autorce nezbyvá než se vypořádat s fenoménem *strachu* v divadle a definovat, jaký prostor se pro něj v současném divadle nabízí, vyzdvihuje zásadní roli *rytmu* inscenace, *stylizace*, a všímá si dalších jevů jako je *komika*, *motivace dramatické postavy*, a konečně problematiky estetické distance v tomto žánru.

V závěru autorka shrnuje, k čemu dospěla: „díky projektu byl prozkoumán a prověřen žánr Grand-Guignolu a možné přístupy k jeho uchopení. Grand-Guignol je dobově zakotvený žánr, který vyžaduje přístup respektující tuto danost. Je to žánr stylizovaný, založený na temporytmu, budování napětí, atmosféry a uvěřitelnosti děje. Úspěch grandguignolovského představení nemusí dnes záležet na vyvolání autentického strachu. Dostatečným účinkem může být zábava pramenící ze vzrušení, napětí a znejišťování diváka. Lze toho dosáhnout spíše hrou se strachem než snahou o opravdový prožitek hrůzy.“

Jako vedoucí práce musím přístup Heleny Kebrtové ocenit. Pracovala samostatně, ale přitom přemýšlela o podnětech a připomínkách a tam, kde to pokládala za užitečné, je také zapracovala. Výslednou magisterskou práci pokládám za kvalitní výsledek výzkumu prostřednictvím umělecké tvorby. Práci proto rád doporučuji k obhajobě.

V Praze, 9. 6. 2016

doc. Jan Hančil